

Su Ürünleri Kooperatifleri Kadın Balıkçı Durum Raporu 2022

Esra Kartal¹, Vahdet Ünal², Zafer Tosunoğlu³

¹Menemen, İzmir

²Ege Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi 35100 Bornova, İzmir

³Ege Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi 35100 Bornova, İzmir

Ezber Bozan Balıkçılar Projesi, Kasım 2022

Su Ürünleri Kooperatifleri Kadın Balıkçı Durum Raporu 2022

Bu rapor, UNDP GEF-Küçük Destek Programı (SGP) tarafından MAVVA Vakfı'nın finansal desteği ile Proje Evi Kooperatifi'nin hazırladığı "Türkiye'nin 2020 sonrası Denizel Peyzajlar İçin Politika Belgesinin" uygulanması amacıyla Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği'nin yürüttüğü Ezber Bozan Balıkçılar Projesi kapsamında hazırlanmıştır.

Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği (SÜR-KOOP)

Adres: Konur Sk. No: 54/8 Kızılay, Bakanlıklar, Ankara, Türkiye

Tel:0312 419 22 88 / 85

Faks: 0312 419 22 89

Eposta:sur_koop@yahoo.com.tr

Web: www.sur.coop

Yazarlar: Esra Kartal, Prof. Dr. Vahdet Ünal, Prof. Dr. Zafer Tosunoğlu

Veri Toplama Konusunda Çalışan Su Ürünleri Mühendisleri:

Akın Aşık (S.S. Tekirdağ Bölgesi Su Ürünleri Kooperatifleri Birliği),

Bekir Zeren (S.S. İstanbul Bölgesi Su Ürünleri Kooperatifleri Birliği),

Bekir Burak Bolel (S.S. Muğla Bölgesi Su Ürünleri Kooperatifleri Birliği),

Demet Açıkgöz (S.S. Aydın Bölgesi Su Ürünleri Kooperatifleri Birliği),

Ezgi Akkaya (S.S. İzmir Bölgesi Su Ürünleri Kooperatifleri Birliği),

Funda Gül (S.S. Samsun Bölgesi Su Ürünleri Kooperatifleri Birliği),

Mustafa Zabun (S.S. Çanakkale Bölgesi Su Ürünleri Kooperatifleri Birliği),

Müzeyyen Köksal (S.S. Adana Bölgesi Su Ürünleri Kooperatifleri Birliği)

Katkı Sağlayanlar: Dilara Arslan (Çek Cumhuriyet Üniversitesi), Ercan Erdem (Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği), Ramazan Özkaya (Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği), Reyhan Yaraşır (Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği)

Kapak Fotoğrafi: Prof. Dr. Vahdet Ünal (Güney Ege'de (Palamutbükü, Datça) küçük ölçekli balıkçılık yapan bir aile, 2010)

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	3
TEŞEKKÜR.....	3
ÖZET.....	5
GİRİŞ.....	6
ÇALIŞMANIN AMACI.....	8
ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ.....	10
VERİLER.....	11
Bölge Birliklerin Katılımı.....	11
Kooperatiflerin Katılımı.....	11
Kooperatiflerin Avlanma Sahalarının Çeşitliliği.....	11
Kooperatif Ortaklarının Cinsiyet Dağılımı.....	11
Kooperatif Yönetimlerinde Kadın Üye Sayıları.....	12
Balıkçılık Yapan Aile Sayısı.....	12
Koşullara Göre Kadın Balıkçı Sayıları.....	12
Kadın Balıkçıların Deneyim Dağılımı.....	13
DEĞERLENDİRME.....	13
EKLER.....	15
EK 1: Çalışmaya Katılan SÜR-KOOP Bölge Birlikleri.....	15
EK 2: Çalışmaya Katılan Su Ürünleri Kooperatifleri.....	16
KAYNAKLAR.....	19

TEŞEKKÜR

Su Ürünleri Kooperatifleri Kadın Balıkçı Durum Raporu, SÜR-KOOP'a üye sekiz Bölge Birlik ve bu Bölge Birliklerin üyesi olan ve olmayan toplamda 147 Su Ürünleri Kooperatifi'nin ve bu kurumlardan kişilerin gönüllü katılımı ile hazırlanmıştır.

Türkiye’de balıkçılığın gelişmesi adına aşılması gereken her sorunun çözümü için bu rapordaki işbirliğine ihtiyaç vardır. Bu nedenle her bir kurum ve kişinin katkısı son derece değerli ve örnek niteliğindedir.

Çalışmada yer alan ve personeli olan Su Ürünleri Mühendislerinin çalışmaya katılımını destekleyen Bölge Birlik Başkanları Celal Safsoylu (Adana), Özgür Atacan (Aydın), Hasan Uysal (Çanakkale), Erdoğan Kartal (İstanbul), Metin Karan (İzmir), Serhan Kozinoğlu (Muğla), Atıf Malkoç (Samsun), Yaşar Karayer’e (Tekirdağ) teşekkür ederiz.

Çalıştığı Bölge Birliğe üye ve üye olmayan Su Ürünleri Kooperatifleri ile birebir görüşmeler yaparak ihtiyaç duyulan verilerin titizlikle toplanması için çalışan Su Ürünleri Mühendisleri Akın Aşık (Tekirdağ), Bekir Zeren (İstanbul), Bekir Burak Bolel (Muğla), Demet Açıkgöz (Aydın), Ezgi Akkaya (İzmir), Funda Gül (Samsun), Mustafa Zabun (Çanakkale), Müzeyyen Köksal’a (Adana) teşekkür ederiz.

Çalışmaya katılan her bir Su Ürünleri Kooperatifi temsilcisine ve raporda adının yer almasını onaylayan; Adana Bölge Birlik üyesi kooperatifler adına Fatih Balıkçı, Salih Karaaslan, Kasım Köseli, Adnan Yıldırım, Davut Şimşek, İbrahim Marangoz, Gökdemir Polat, Tufan Dörtler, Hülya Atalan, *Aydın Bölge Birlik* üyesi kooperatifler adına Serdar Sarıkurt, Ferit Erol, Bayram Kardoğan, Bilal Cevizci, İbrahim Onuk, Gökhan Öztürk, Özgür Atacan, Yusuf Ateşgöz, Fahrettin Öztürk, Fikret Özbaşı, *Çanakkale Bölge Birlik* üyesi kooperatifler adına Recep Şahin, Sedat Çalikoğlu, Nuri Yılmaz, Ersen Duman, Salih Kaygusuz, Evren Sandal, Bahadır Ayan, Ömer Eroğlu, Selçuk Yıldız, Hakan Kaygusuz, Halil Ergün, Ali Şehin, Ahmet Öksüz, Celil Tüfekli, Halil Tuzcuoğlu, Müjdat Özdemir, Özay Özavcı, Hikmet Tunç, Ali Yıldırım, Köksal Can, Mesut Yıldız, Alı Taşkın, Cayit Üzüm, Erhan Çiftçi, Burak Bal, Nedim Utma ve *Çanakkale Bölge Birlik* çalışanı Gülcan Cengiz, *İstanbul Bölge Birlik* üyesi kooperatifler adına Recep Deniz Değirmenci, Özgür Yılmaz, Deniz Tuna, Barış Köksalan, Bilal Çınar, Zeki İşçi, Mehmet Üre, Gürsel Sezen, İmdat Güler, Tamer Çakıroğlu, Hasan Bekir Coşkun, Necmettin Akar, Fırat Sayın, Sinan Yükseköğlü, Behadin Türköz, Uğur Altay, Nihad Önder, Fikriye Poyraz, Şaban Turan, Sena Sarı, *İzmir Bölge Birlik* üyesi kooperatifler adına Hakan Şengül, Necdet Gürleyen, Muharrem Pancar, Necmi Özkan, Ahmet Baklacı, Mustafa Umutlu, Hasan Balcı, Cevdet Bekar, Ceyhan Çetin, Mustafa Kütükçüler, Emir Kayan, Yusuf Uzun, Ali Furuncu, Abdurrahman Akbaş, Mustafa Babayiğit, Feridun Çan, Behçet Alsan, Tuncay Küçük, Olcay Bülbül, Nesrin Palabıyık Barkan, İbrahim Topçu, Hüseyin Angış, Erkan Zeytin, Mustafa Gül, Ahmet Efeer, Fuat Gökbel, Tamer Tosun, Güven Konuk, Soner Durdu, Yaşar Koç, İbrahim Temiztepe, *Muğla Bölge Birlik* üyesi kooperatifler adına Işıl Kireç, Ercan Kuleli, Ali İhsan Tepe, Şerif Ali Özdelen, *Tekirdağ Bölge Birlik* üyesi

kooperatifler adına Hasan Dönmez, Zekeriya Yalap, Tolga Menekşe, Saim Kanter, Ayhan Ercan, Yaşar Karayer, İbrahim Koç, Salim Gürsel, Taner Bayraktar, Yaşar Pınarcı, Murat Ada, Necdet İmrak ve İsmail Alkan'a teşekkür ederiz.

Raporda kullanılan şekillerin teknik iyileştirilmesi konusundaki katkısından ötürü Çek Cumhuriyet Üniversitesi'nden Dr. Dilara Arslan'a teşekkür ederiz. SÜR-KOOP adına genel koordinasyon konusundaki katkılarının yanı sıra bireysel katkılarından ötürü Birlik Başkanı Ramazan Özkaya, Su Ürünleri Yüksek Mühendisi Ercan Erdem ve Birlik Genel Koordinatörü Reyhan Yaraşır'a teşekkür ederiz.

ÖZET

Denizel biyoçeşitlilik ve balıkçılık için sürdürülebilir yönetimin sağlanabilmesi, çevresel, sosyal ve ekonomik sorunlara çözüm üretilmesini gerektirmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri, balıkçılık sektörü için sosyal problemlerden biridir.

SÜR-KOOP, Ezber Bozan Balıkçılar Projesi ile balıkçılığın sürdürülebilirliği adına ele alınması gereken konulardan biri olan kadın balıkçı varlığını tespit etmeyi hedeflemiştir.

Tamamen gönüllülük esasına dayanarak yürütülen bu çalışmaya Bölge Birlikler ve Su Ürünleri Kooperatiflerinin katılımı, gönüllü tercihe sunulmuştur. Böylece SÜR-KOOP üyesi 16 Bölge Birlikten 8'i (Adana, Aydın, Çanakkale, İzmir, İstanbul, Muğla, Samsun, Tekirdağ) ve bu 8 Bölge Birliklerine üye olan ve olmayan toplam 147 Su Ürünleri Kooperatifinin katılımıyla çalışma gerçekleştirilmiştir.

Bu rapor, ülkemizde balıkçılık yapılan tüm alanları ve kooperatifleri temsil etmeyip çalışmaya katılan kooperatiflerle ilgili mevcut durumu sunmaktadır. Rapor bu yönüyle; SÜR-KOOP'u oluşturan Bölge Birlikleri ve bu bölgelerdeki konuya ilgili diğer kurum ve kuruluşların çalışmaları için kaynak niteliğindedir.

Çalışma ile edinilen verilerin özeti şu şekildedir;

- Çalışmaya katılan SÜR-KOOP Bölge Birlik Sayısı: **8**
- Çalışmaya katılan Su Ürünleri Kooperatiflerinin sayısı: **147**
- Çalışmaya katılan Su Ürünleri Kooperatiflerinde ortak olan kadın balıkçıların sayısı: **129**
- Çalışmaya katılan Su Ürünleri Kooperatiflerinin yönetim ve denetleme kurullarındaki kadın üyelerin sayısı: **8**
- Çalışmaya katılan Su Ürünleri Kooperatiflerinde balıkçılık yapan aile sayısı: **2943**
- Çalışmaya katılan Su Ürünleri Kooperatiflerinin av sahasında ortak olan ya da olmayan eşi ile balıkçılık faaliyetlerine katılan kadın balıkçıların sayısı: **440**
- Çalışmaya katılan Su Ürünleri Kooperatiflerinin av sahasında tek başına balıkçılık yapan kadınların sayısı: **9**

GİRİŞ

Kadınların rolünün dikkate alınmamasının balıkçılık ve yetiştiricilik sektörlerinde üretim kayıplarına yol açtığı bilinmektedir. Bunun yanı sıra, kadın istihdamının göz ardı edilmesi hane halkı için gıda güvenliği ve yoksullar için ise büyük gelir kayıplarına yol açtığı belirlenmiştir (FAO 2013).

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği sektörlerindeki istihdama ilişkin, cinsiyete göre ayrıştırılarak hazırlanan istatistik setini ilk kez 2016'da yayınlamıştır. 2009-2014 dönemini kapsayan bu rapora, FAO üyesi ülkelerin yalnızca %27'si balıkçılık sektörü için cinsiyete göre ayrıştırılmış istihdam verileri sağlarken %33'ü yetiştiricilik sektörü için veri sağlamıştır (Gee, 2017). Dolayısıyla kadın balıkçılarla ilgili bölgesel veya ulusal her türlü veri büyük önem arz etmekte ve bu konuda dikkate değer bir eksiklik olduğu görülmektedir.

Kadınların küçük ölçekli balıkçılığa küresel katkısını belirlemek üzere yapılan bir araştırmaya göre Harper (2020); dünyada 2 milyon kadar kadın, küçük ölçekli balıkçılıkta çalışmaktadır. Asya, Afrika ve Okyanusya ülkeleri, kadın balıkçı sayılarının en yüksek olduğu ülkelerdir. Yine aynı çalışmada küçük ölçekli balıkçılık yapan kadınların yılda yaklaşık 2,9 milyon ton balık ve omurgasız avladığı ve bu miktarın yıllık küresel av miktarının %12'si olduğu belirtmiştir.

Balıkçı kadınların durumu, bu mesleğe olan bakış açıları, balıkçılıktaki rolleri son yıllarda Türkiye'de de değişme yolundadır (Göncüoğlu . 2007). Ünal ve Yercan (2006), balıkçılıkta cinsiyet dağılımında erkek oranının baskın olduğunu ve kadınların aile balıkçılığında genellikle tayfa olarak çalıştığını belirtmiştir.

Yaklaşık 30.000 balıkçı, 572 su ürünleri kooperatifinde örgütlenmiştir ve bu balıkçıların çoğu kadın balıkçıların da içinde bulunduğu küçük ölçekli balıkçılık sektöründendir (Ünal ve Ulman, 2020). Bununla birlikte TÜİK'in 2020 yılına ait "Balıkçılıkta çalışanların yaş grupları, çalışma zamanı ve deniz ürünleri bölgelerine göre dağılımı" başlıklı veri tablosuna göre 35.540 balıkçıdan 540'ını kadınlar oluşturmaktadır.

Türkiye'de kooperatiflerin demokratik idare ilkesinin uygulanması adına yapılması gerekenlerden sadece biri balıkçılıkta toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin giderilmesidir. Ünal (2004), su ürünleri kooperatiflerinin balıkçılar, balık kaynakları ve balıkçılık yönetiminden sorumlu idareciler açısından önemi üzerinde durmuş ve balıkçılık sektöründeki kooperatif hareketin başarısını, balıkçıların bu harekete sahip çıkmasına bağlamıştır.

Bu çalışmaya katılan SÜR-KOOP Bölge Birlikleri ve Su Ürünleri Kooperatiflerinin kadın balıkçı varlığını ortaya koymak adına gösterdiği gönüllü katılım, ilgili soruna sahip çıkmak adına önemli bir adımdır. Bu çalışmanın her yıl ve tüm kooperatiflerin katılımıyla rutin olarak yapılması, kadın balıkçılarla ilgili veri tabanının güncellenmesi, geliştirilmesi ve gerçekçi çözümlerin hayata geçirilmesine zemin hazırlayacağı gibi ilgili politikalara da yön verecektir.

ÇALIŞMANIN AMACI

SÜR-KOOP Bölge Birliklere bağlı olan Su Ürünleri Kooperatiflerinde ortak olsun olmasın, ailesi ya da yalnız olarak balıkçılık mesleğine katkı veren kadınların sayısının ve hangi konularda bilgi ve becerilere sahip olduklarının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Çalışmaya katılan her bir Bölge Birliğin, kendi bölgesindeki kadın balıkçı varlığı hakkında genel görüşe sahip olmasının sağlanması ise ikinci amaç olarak belirlenmiştir.

Bu amaçlar, 2019 yılında Türkiye'nin farklı illerinden 18 kadın balıkçının katılımıyla kurulan SÜR-KOOP Kadın Balıkçı Komisyonu'nun amaçlarına da hizmet etmektedir.

SÜRKOOP Kadın Balıkçı Komisyonunun Amaçları

- Geleneksel bir meslek olarak kıyı balıkçılığında kadın balıkçı varlığının güvence altına alınmasına yönelik çalışmalar yürütmek, bu tür çalışmalar yürüten kurumları bilgi tecrübe paylaşımı yoluyla desteklemek
- Geleneksel kıyı balıkçılığında, kadınların rolünü ve sorun/ihtiyaçlarını tespit etmeye yönelik araştırma konularını belirlemek/desteklemek için Kamu Kurumları, Üniversiteler ve Sivil Toplum Kuruluşları ile işbirlikleri kurmak
- Balıkçılık politikalarının toplumsal cinsiyet tabanlı yapılması için ilgili Bakanlıklara veri sağlamak
- Balıkçılık politikalarının kadın balıkçı varlığı gözetilerek yapılması için yerel ve ulusal düzeyde lobi çalışmaları yürütmek
- Kadın balıkçıların Su Ürünleri Kooperatiflerine katılımını sağlayacak çalışmalar için Kooperatif yönetimlerini desteklemek

Çalışma, balıkçılıkta sürdürülebilirliğin sağlanması için ele alınması gereken sosyal konulardan olan toplumsal cinsiyet eşitliğine ve bu kapsamdaki uluslararası hedef ve stratejilere de katkı sunmaktadır.

Birleşmiş Milletler 72. Genel Kurulu Toplantısında, 2022 yılını **Uluslararası Geleneksel Balıkçılık ve Su Ürünleri Yetiştiriciliği Yılı (IYAFA 2022)** olarak ilan etmiştir. IYAFA 2022 kapsamında hazırlanan Küresel Eylem Planı (IYAFA GAP) ile küçük ölçekli geleneksel balıkçılığı ve su ürünleri yetiştiriciliğini güçlendirmek için küresel bir ivme oluşturulması ve bunlar için sürdürülebilir bir gelecek sağlanması amaçlanıyor. Bu amaç kapsamında tanımlanmış yedi kılavuz başlık ve bunların her biri için çıktı, faaliyetler belirlenmiştir. Bu

rapor, Birleşmiş Milletlerin tanımladığı yedi kılavuz başlığa dolaylı olarak

1 Çevresel sürdürülebilirlik: Küçük ölçekli balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliğinin uzun ömürlü olması için biyoçeşitliliğin sürdürülebilir bir şekilde kullanımı

2 Ekonomik sürdürülebilirlik: Küçük ölçekli balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği için kapsayıcı değer zincirlerinin desteklenmesi

3 Sosyal sürdürülebilirlik: Küçük ölçekli balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliğinin güvenli sosyal haklar ve refah içermesi

4 Yönetişim: Kolaylaştırıcı politika ortamlarının oluşturulması ve güçlendirilmesine küçük ölçekli balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliğinin etkin katılımının sağlanması

5 Cinsiyet eşitliği ve eşitlik: Küçük ölçekli balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliğinde kadın ve erkeğin eşit olduğunun kabul edilmesi

6 Gıda güvenliği ve beslenme: Sürdürülebilir gıda sistemlerinde küçük ölçekli balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliğinin sağlıklı beslenmeye katkısının teşvik edilmesi

7 Dayanıklılık: Küçük ölçekli balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliğinin çevresel bozulma, afetler ve iklim değişikliğine karşı hazırlıklı olma ve uyum kapasitesini artırma

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO)'nün Avrupa ve Orta Asya için 2019-2022 stratejisi için çalışma konuları

1. Politika ve strateji geliştirmek için toplumsal cinsiyete dayalı veri toplama ve analiz
2. Pazarlama kanallarının geliştirilmesi ve gelir kaynaklarının çeşitlendirilerek kadınların ekonomik olarak güçlenmesi
3. Toplumsal cinsiyet temelli ülke stratejileri, iş birliği programları ve fonlar

Gıda Güvenliği ve Yoksulluğun Ortadan Kaldırılması Bağlamında Sürdürülebilir Küçük Ölçekli Balıkçılığı Güvenceye Almaya Yönelik Gönüllü Kılavuz İlkeleri (FAO, 2015)

8. Toplumsal Cinsiyet

8.1 İlgili tüm paydaşlar, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında, herkes tarafından çaba gösterilmesi gerektiğini ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin yaygınlaştırılıp küçük ölçekli balıkçılık kalkınma stratejilerinin tamamlayıcı bir parçası olması gerektiğini kabul etmelidir. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasındaki bu stratejiler, farklı kültürel bağlamlarda farklı yaklaşımlar gerektirir ve kadınlara karşı ayrımcılık yapan uygulamaları ortadan kaldırmaya yönelik olmalıdır.

8.2 Devletler, uluslararası insan hakları yasalarına bağlı yükümlülüklerine uygunluk göstermeli ve Pekin Deklarasyonu ve Eylem Planı'nın ve diğerlerinin yanı sıra Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW) ile taraf oldukları ilgili belgeleri uygulamaya geçirmelidirler. Devletler, küçük ölçekli balıkçılıkla ilgili izledikleri

politikalarda kadınların karar alma süreçlerine katılımını güvenceye almak için çaba göstermelidirler. Devletler, uygulamalarını gözlemlemek üzere, özellikle balıkçılık sektöründe çalışan kadınlar ve ilgili Sivil Toplum Örgütlerine teşvik sağlarken, kadınlara karşı yapılan ayrımcılıklara karşı özel önlemler almalıdır. Kadınlar, balıkçılık kuruluşlarında yer almaları için teşvik edilmeli ve ilgili organizasyonların geliştirilmesi için destek sağlanmalıdır.

8.3 Devletler, toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak adına politikalar ve yasalar çıkarmalı ve uygulanabilir olduğu hallerde sosyal, ekonomik ve kültürel açıları da göz önünde bulundurarak, toplumsal cinsiyet eşitliğiyle örtüşmeyen yasa, politika ve önlemlerde yeniden düzenlemeye gitmelidir. Devletler hem kadınları hem erkekleri, personel olarak işe alarak toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak için eylemlerinde başı çekmeli ve hukuki destek de dahil olmak üzere, balıkçılıkla ilgili tüm hizmetlere kadınların ve erkeklerin eşit erişimi olduğundan emin olmalıdır. İlgili tüm paydaşlar, kadınların durumunu iyileştirmek ve toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak adına yasaların, politikaların ve faaliyetlerin etkilerini değerlendirecek işlevsel değerlendirme sistemleri oluşturmak için birlikte çalışmalıdır.

8.4 İlgili tüm paydaşlar, küçük ölçekli balıkçılıkta kadınların işleri için uygun ve gerekli daha gelişmiş teknolojilerin üretilmesini desteklemelidir.

ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ

Raporun hazırlık aşamasının ilk adımı olarak 23-24 Eylül 2022 tarihlerinde Ankara'da SÜR-KOOP'a bağlı Bölge Birliklerden 10 Su Ürünleri Mühendisi için eğitim düzenlenmiştir. Bu eğitim programı kapsamında çalışmanın amacı, yöntemi, balıkçılıkta toplumsal cinsiyet eşitliğinin önemi konuları ele alınmıştır. İkinci adım olarak; MS-Excel formatında veri toplama aracı ve bu aracın nasıl kullanılacağını konu alan bilgi notu hazırlanıp uygulayıcılarla paylaşılmıştır.

Kadın balıkçı tanımının sadece tekne üzerinde avcılık yapan kişi olarak sınırlandırılmaması gerekliliğinden yola çıkarak; balıkçılığın tüm süreçlerinde (ağ örme, balık satışı, balık temizleme, işleme vb) yer alan kadınların sayılarının derlenmesi için çalışılmıştır.

SÜR-KOOP Bölge Birliklerde çalışan Su Ürünleri Mühendislerinin, kendi bölgelerindeki Su Ürünleri Kooperatiflerinin ortakları konusunda güncel bilgiye hakim kişiler (Yönetim Kurulu başkanı, üyesi, müdürü vb.) ile telefon ve yüz yüze görüşmeleri ile veriler toplanmıştır. Bu görüşmeler, 28 Eylül ve 11 Kasım tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

VERİLER

Bölge Birliklerin Katılımı

SÜR-KOOP'a bağlı olan 16 Bölge Birlik bulunmaktadır. Çalışma, Birliklerden 8'inin katılımıyla gerçekleşmiştir (Şekil 1). Su Ürünleri Kooperatifleri gibi Bölge Birliklerin de gönüllü katılımı esas alınmıştır. Bununla birlikte kimi Bölge Birlikler, bu çalışmayı yürütecek personel eksikliğinden dolayı katılamamıştır.

Şekil 1: Çalışmaya katılan SÜR-KOOP Bölge Birlikleri ve Su Ürünler Kooperatiflerinin sayıları

Kooperatiflerin Katılımı

Bölge Birliklere üye olan birim Su Ürünleri Kooperatiflerinin her biri ve bununla birlikte Muğla'da Birlik üyesi olmayan Kooperatiflerle de görüşülmüştür. Bu kapsamda her bir Bölge Birlik için Kooperatiflerin katılım oranları derlenmiş ve toplamda 8 Bölge Birlikten 147 Su Ürünleri Kooperatifi gönüllü olarak bu çalışmada yer almıştır (Şekil 2).

Şekil 2: SÜR-KOOP Bölge Birliklerden çalışmaya katılan kooperatiflerin sayıları

Kooperatiflerin Avlanma Sahalarının Çeşitliliği

Görüşmelerin yapıldığı Su Ürünleri Kooperatiflerin ağırlıklı olarak denizde avcılık faaliyetleri yürüttüğü belirlenmiştir (Şekil 3).

Şekil 3: Çalışmaya katılan Su Ürünleri Kooperatiflerinin avcılık yaptığı alanlar

Kooperatif Ortaklarının Cinsiyet Dağılımı

Görüşmelerin yapıldığı 147 Su Ürünleri Kooperatifinin toplam ortak sayısının 8792 olduğu ve bunun 129'unu kadınların, 8663'ünü erkeklerin oluşturduğu tespit edilmiştir (Şekil 4).

Şekil 4: SÜR-KOOP Bölge Birliklerden çalışmaya katılan kooperatiflerin toplam ve kadın ortak sayıları

Kooperatif Yönetimlerinde Kadın Üye Sayıları

Çalışmaya katılan 8 Bölge Birlikten 147 Su Ürünleri Kooperatifi için Yönetim Kurullarındaki kadın üye sayısının 6, Denetleme Kurullarındaki kadın üye sayısının ise 2 olduğu belirlenmiştir (Şekil 5).

~~Çalışmaya katılan 8 Bölge Birlikten 147 Su Ürünleri Kooperatifi için Yönetim Kurullarındaki kadın üye sayısının 6, Denetleme Kurullarındaki kadın üye sayısının ise 2 olduğu belirlenmiştir (Şekil 5).~~

Şekil 5: Su Ürünleri Kooperatiflerinin yönetim organlarındaki kadın üyelerin SÜR-KOOP Bölge Birliklere göre dağılımı

Balıkçılık Yapan Aile Sayısı

Küçük ölçekli balıkçılığın aile işletmesi formunda olan aile balıkçılığında av öncesi hazırlık, avcılık ve av sonrası süreçler aile bireylerinin katılımı ile gerçekleşmektedir. Çalışmaya katılan 147 Su Ürünleri Kooperatifinde balıkçılık yapan toplam aile sayısının 2943 olduğu belirlenmiştir (Şekil 6).

Şekil 6: Balıkçılık yapan ailelerin SÜR-KOOP Bölge Birliklere göre dağılımı

Koşullara Göre Kadın Balıkçı Sayıları

Tekne üzerinde avcılık, ağ örme, balık temizleme, balık satışı, işleme gibi becerilerle çalışan kadınların eşleri ya da yalnız çalışma durumları araştırılmıştır. Bu çerçevede 9 kadının yalnız çalıştığı, 440 kadının eşi ile çalıştığı belirlenmiştir (Şekil 7). Eşi ile birlikte çalışan kadın balıkçıların sayısı bir önceki grafikte sunulan balıkçılık yapan aile sayısı ile karşılaştırıldığında; 147 Su Ürünleri Kooperatifi için aile balıkçılığında kadınların katılım oranının %14,5 olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Şekil 7: Kadın balıkçıların koşullara ve SÜR-KOOP Bölge Birliklere göre dağılımı

Kadın Balıkçıların Deneyim Dağılımı

Balıkçılığın avcılık öncesi hazırlık, avcılık ve avcılık sonrası faaliyetleri kapsayan süreçlerinde kadın balıkçıların hangi deneyimleri ile hangi konularda çalıştığı incelenmiştir. Avcılık, balık satışı, ağ örme, balık temizleme ve diğer (balık kurutma vb.) çalışma konularında kadınların deneyimleri üzerinde durulmuştur. Sunulan bu çalışma konularından sadece biri ya da birden fazlası için deneyime sahip olan kadınların bulunduğu ve ağırlıklı deneyimin ağ örme üzerine olduğu belirlenmiştir (Şekil 8). Bununla birlikte avcılık deneyim sahibi olunan ve balıkçılığa katkı sunulan konular arasında ikinci sıradadır.

Şekil 8: Kadın balıkçıların, deneyimleri ile balıkçılık faaliyetlerine katıldığı alanların dağılımı

DEĞERLENDİRME

Bugüne kadar kadın balıkçılar konusunda yapılan az sayıda akademik çalışma, kamu kurumları, SÜR-KOOP ve STK'ların çalışmalarına da bilgi sağlayarak yön vermiştir. Bu çalışmalar, kadın balıkçılar için mesleki sorunların ortadan kaldırılabilmesi ve balıkçılıkta sürdürülebilirliğin sağlanması adına henüz yeterli düzeyde değildir. Balıkçılıkla ilgili veri ihtiyacının bulunduğu diğer konular (av miktarı, av aracı vb.) gibi kadın balıkçılarla ilgili veri eksikliğinin giderilmesi, tüm bu çalışmaların ilerlemesi adına önemlidir. Bu nedenle SÜR-KOOP Adana, Aydın, Çanakkale, İzmir, İstanbul, Muğla, Samsun, Tekirdağ Bölge Birliklerinin, çalışmaya katılımı son derece önemlidir.

Bu çalışma, Birleşmiş Milletler üyesi olarak Türkiye'nin uluslararası ölçekteki ilgili hedeflere ulaşması adına katkı niteliğindedir.

Çalışmaya katılan her bir Bölge Birliğin kendi alanındaki balıkçılık faaliyetlerini bütüncül tanımlaması, eylem ve söylemlerini daha geniş çerçeveden ortaya koyması adına da bu rapor ile sunulan veriler önemlidir. Bunun için çalışmanın, SÜR-KOOP Bölge Birliklerin yıllık rutin faaliyetleri arasına girmesi, verilerin güncel tutularak ilgili çalışmaların daha gerçekçi planlanmasına katkı sunacaktır.

22 Ekim 2022 tarih ve 31991 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan Küçük Ölçekli Balıkçılığın Desteklenmesi konulu karar ile tekne ortağı ya da sahibi kadınlara tekne boyutlarına göre %25 oranında daha fazla destekleme yapılacağına yer verilmiştir. SÜR-KOOP Merkez Birliğin 2019 yılında düzenlediği Kadın Balıkçı Komisyon toplantısı sırasında, kadın balıkçıların kooperatif ortaklığını teşvik edeceği gerekçesi ile bu uygulama önerisi ortaya çıkmış ve Tarım ve Orman Bakanlığı'na da aynı gerekçe ile sunulmuştur. Gelecek yıllarda da Su Ürünleri Kooperatifleri Kadın Balıkçı Durum Raporunun hazırlanması, destekleme kararının etkilerinin değerlendirilip Bakanlığa sunmak adına önemlidir.

Çalışma ile görüşülen 147 Su Ürünleri Kooperatifine 129 kadının ortak olduğu ancak balıkçılık faaliyetlerinde yer alan toplam 449 kadının bulunduğu tespit edilmiştir. Bu veriden yola çıkarak kadınların neden kooperatif ortağı olmadığını her bir kooperatifin değerlendirmesi, kooperatiflerin demokratik ve bütüncül yönetimi için yön verici olacaktır. Bununla birlikte TUİK'in 2020 yılına ait "Balıkçılıkta çalışanların yaş grupları, çalışma zamanı ve deniz ürünleri bölgelerine göre dağılımı" başlıklı veri tablosuna göre 35.540 balıkçıdan 540'ını kadın oluşturmaktadır. TUİK verilerine mesleğe katkı sunan kadınların gerçek rakamlarının yansımadağı konusunda şüphe oluşmaktadır. Bu nedenle TUİK verilerinin daha fazla toplumsal cinsiyete dayalı olarak ele alınması konusunun değerlendirilmesi önerilmektedir.

Çalışmaya katılan Su Ürünleri Kooperatiflerinin katılımı değerlendirildiğinde; İzmir, Tekirdağ ve Çanakkale SÜR-KOOP Bölge Birliklerinin tüm üyelerinin çalışmaya katıldığı görülmektedir. Bununla birlikte 14 üye Kooperatifi bulunan SÜR-KOOP Muğla Bölge Birliği'nin yürüttüğü veri toplama çalışmasına toplamda 29 Kooperatifin katıldığı görülmektedir. Bu dört Bölge Birlik için Kooperatiflerin gönüllü katılım oranlarının görece yüksek olmasının nedenleri; birim kooperatifler ve Bölge Birlikleri arasındaki iyi iletişim, görüşmelerin zamanlamasının doğru belirlenmesi ya da çalışmanın yürütüldüğü bölgelerdeki kooperatiflerin konuya ilgisinin yüksek olması olabilir. Her bir Bölge Birliğin kendi üyelerinin katılım oranlarını ve gerekçelerini değerlendirilmesi önerilmektedir. Kooperatiflerin gönüllü katılımındaki temel motivasyonu tespit etmek, ilerleyen dönemde bu

ve başka konulardaki veri toplama çalışmalarının daha yüksek katılımı ile gerçekleştirilmesi için planlama sürecine yardımcı olacaktır.

Kadınların Kooperatif yönetim organlarında yer aldığı illerin sıralaması İzmir, Çanakkale, Muğla ve Samsun olarak ortaya çıkmıştır. Çalışmaya Kooperatiflerin gönüllü katılımının en yüksek olduğu Bölge Birlikleri arasında İzmir, Çanakkale ve Muğla'nın yer alması, bu bölgelerde balıkçılıkta toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin diğer bölgelere oranla görece düşük olma ihtimalini ortaya koymaktadır. Ancak bu konuda kesin bilgileri sunabilmek için tüm Bölge Birliklerinin ve bu kooperatiflere üye birim kooperatiflerin katılımıyla çalışmanın gelecek yıllarda tekrarı önerilmektedir.

Bu çalışmanın veri tutmanın gereklilik ve önemine hakim, çalıştığı bölgedeki Su Ürünleri Kooperatiflerini ve bölge balıkçılığını yakından tanıyan Su Ürünleri Mühendisleri ile yürütülmesi, zaman yönetimi ve uygulama pratikliği adına azımsanmayacak ölçüde etki sağlamıştır.

EKLER

EK 1: Çalışmaya Katılan SÜR-KOOP Bölge Birlikleri

NO	SÜR-KOOP BÖLGE BİRLİKLERİ
1	S.S. TEKİRDAĞ BÖLGESİ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFLRİ BİRLİĞİ
2	S.S. İSTANBUL BÖLGESİ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFLRİ BİRLİĞİ
3	S.S. MUĞLA BÖLGESİ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFLRİ BİRLİĞİ
4	S.S. AYDIN BÖLGESİ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFLRİ BİRLİĞİ
5	S.S. İZMİR BÖLGESİ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFLRİ BİRLİĞİ
6	S.S. SAMSUN BÖLGESİ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFLRİ BİRLİĞİ
7	S.S. ÇANAKKALE BÖLGESİ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFLRİ BİRLİĞİ
8	S.S. ADANA BÖLGESİ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFLRİ BİRLİĞİ

EK 2: Çalışmaya Katılan Su Ürünleri Kooperatifleri

NO	İL	SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFLERİ
1	ADANA	S.S. KARATAŞ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
2	ADANA	S.S. AYVALIK SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
3	ADANA	S.S. SABAKO SAİDİYE KIRMIZIDAM KÖYLERİ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
4	ADANA	S.S. YUMURTALIK MERKEZ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
5	ADANA	S.S. BALKO KARATAŞ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
6	ADANA	S.S. TUZLA BELDESİ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
7	ADANA	S.S. TABAKLAR KÖYÜ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
8	ADANA	S.S. BAHÇE BELDESİ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
9	ADANA	S.S. AYVALIK HAYLAZLI SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
10	AYDIN	S.S. DOĞANBEY TUZBURGAZI SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
11	AYDIN	S.S. AKBÜK SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
12	AYDIN	S.S. DİDİM SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
13	AYDIN	S.S. AKKÖY SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
14	AYDIN	S.S. KUŞADASI SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
15	AYDIN	S.S. GÜZELÇAMLI SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
16	AYDIN	S.S. DAVUTLAR SEVGİL PLAJI SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
17	AYDIN	S.S. DAVUTLAR SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
18	AYDIN	S.S. YEŞİLKÖY SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
19	AYDIN	S.S. SERÇİN SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
20	İSTANBUL	S.S. KARTAL SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
21	İSTANBUL	S.S. BEYKOZ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
22	İSTANBUL	S.S. SELİMPAŞA SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
23	İSTANBUL	S.S. SİLİVRİ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
24	İSTANBUL	S.S. SARIYER SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
25	İSTANBUL	S.S. EMİNÖNÜ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
26	İSTANBUL	S.S. BEYOĞLU SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
27	İSTANBUL	S.S. KÜÇÜKÇEKMECE SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
28	İSTANBUL	S.S. KADIKÖY SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
29	İSTANBUL	S.S. TUZLA SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
30	İSTANBUL	S.S. AVCILAR SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
31	İSTANBUL	S.S. KARABURUN SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
32	KIRKLARELİ	S.S. LİMANKÖY SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
33	İSTANBUL	S.S. YENİKÖY SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
34	İSTANBUL	S.S. MİMARŞINAN SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
35	İSTANBUL	S.S. BÜYÜKÇEKMECE SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
36	İSTANBUL	S.S. KÜÇÜKMUSTAFAPAŞA SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
37	İSTANBUL	S.S. ANADOLU KAVAĞI SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
38	KIRKLARELİ	S.S. KIYIKÖY SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
39	İSTANBUL	S.S. ŞİLE SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
40	İZMİR	S.S. ALIĞA SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
41	İZMİR	S.S. BALÇOVA SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ

42	İZMİR	S.S. ALAÇATI SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
43	İZMİR	S.S. ÇEŞME DALYANKÖY SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
44	İZMİR	S.S. ILDIR KÖYÜ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
45	İZMİR	S.S. SASALI VE ÇEVRE KÖYLERİ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
46	İZMİR	S.S. BADEMLİ KÖYÜ SU ÜRÜNLERİ VE DEĞERLENDİRME KOOPERATİFİ
47	İZMİR	S.S. DİKİLİ MERKEZ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
48	İZMİR	S.S. FOÇA MERKEZ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
49	İZMİR	S.S. YENİ FOÇA SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
50	İZMİR	S.S. GÜZELBAHÇE SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
51	İZMİR	S.S. İZMİR BALIK AVCILARI SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
52	İZMİR	S.S. İNECİK SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
53	İZMİR	S.S. KARABURUN MERKEZ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
54	İZMİR	S.S. MORDOĞAN SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
55	İZMİR	S.S. SAİP KÖYÜ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
56	İZMİR	S.S. TEPEBOZ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
57	İZMİR	S.S. KARŞIYAKA SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
58	İZMİR	S.S. ŞEMİKLER, YALI, ÖRNEKKÖY, DEMİRKÖPRÜ, EMEK, İMBATLI ve BAHARİYE MAHALLELERİ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
59	İZMİR	S.S. GÜMÜLDÜR MAHALLESİ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
60	İZMİR	S.S. ÖZDERE AHMETBEYLİ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
61	İZMİR	S.S. TUZÇULLU SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
62	İZMİR	S.S. NARLIDERE SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
63	İZMİR	S.S. SEFERİHİSAR SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
64	İZMİR	S.S. SIĞACIK SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
65	İZMİR	S.S. ÜRKMEZ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
66	İZMİR	S.S. BALIKLIOVA SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
67	İZMİR	S.S. ÇEŞMEALTI SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
68	İZMİR	S.S. KALABAK VE ZEYTİNALAN SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
69	İZMİR	S.S. ÖZBEK SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
70	İZMİR	S.S. URLA İSKELE SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
71	MUĞLA	S.S. AKYARLAR KÖYÜ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
72	MUĞLA	S.S. YALIKAVAK SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
73	MUĞLA	S.S. TURGUTREİS SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
74	MUĞLA	S.S. TÜRKBÜKÜ-GÖLKÖY-GÖKÇEBEL KÖYLERİ SU ÜRÜNLERİ
75	MUĞLA	S.S. BODRUM SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
76	MUĞLA	S.S. GÜNDOĞAN KÖYÜ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
77	MUĞLA	S.S. GÜMÜŞLÜK SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
78	MUĞLA	S.S. BİTEZ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
79	MUĞLA	S.S. KAPIKARGIN SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
80	MUĞLA	S.S. DATÇA MERKEZ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
81	MUĞLA	S.S. KARAKÖY KÖYÜ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
82	MUĞLA	S.S. CUMALI KÖYÜ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ

83	MUĞLA	S.S. MESUDİYE SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
84	MUĞLA	S.S. FETHİYE SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
85	MUĞLA	S.S. GÖCEK İNLİCE SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
86	MUĞLA	S.S. FETHİYE ÇALIŞ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
87	MUĞLA	S.S. FETHİYE PASPATUR SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
88	MUĞLA	S.S. DALKO DALYAN SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
89	MUĞLA	S.S. BOZBURUN SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
90	MUĞLA	S.S. SELİMİYE KÖYÜ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
91	MUĞLA	S.S. SÖĞÜT-TAŞLICA SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
92	MUĞLA	S.S. MARMARİS SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
93	MUĞLA	S.S. SARNIÇ KÖYÜ-AKBÜK SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
94	MUĞLA	S.S. GÜLLÜK SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
95	MUĞLA	S.S. BOĞAZIÇI SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
96	MUĞLA	S.S. KIYIKIŞLACIK SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
97	MUĞLA	S.S. GÜLLÜK -2 SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
98	MUĞLA	S.S. GÖKOVA ve HAVALİSİ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
99	MUĞLA	S.S. AKYAKA BELDESİ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
100	TEKİRDAĞ	S.S. HOŞKÖY SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
101	TEKİRDAĞ	S.S. MÜREFTE SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
102	TEKİRDAĞ	S.S. KUMBAĞ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
103	TEKİRDAĞ	S.S. BARBAROS SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
104	TEKİRDAĞ	S.S. KARAIDEMİR SU ÜRÜNLER KOOPERATİFİ
105	TEKİRDAĞ	S.S. ŞARKÖY SU ÜRÜNLERİ DEĞERLENDİRME KOOPERATİFİ
106	EDİRNE	S.S. SULTANIÇESU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
107	EDİRNE	S.S. MECİDİYE SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
108	EDİRNE	S.S. YAYLA SU ÜRÜMLERİ KOOPERATİFİ
109	EDİRNE	S.S. ENEZ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
110	EDİRNE	S.S. KARPUZLU SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
111	EDİRNE	S.S. KOYUNTEPE SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
112	EDİRNE	S.S. İBRİKTEPE SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
113	ÇANAKKALE	S.S. GELİBOLU İLÇE MERKEZİ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
114	ÇANAKKALE	S.S. DALYAN KÖYÜ GEYİKLİ BELDESİ TAVAKLI KÖYÜ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
115	ÇANAKKALE	S.S. GÖKÇEADA SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
116	ÇANAKKALE	S.S. MERKEZ-1 SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
117	ÇANAKKALE	S.S. BABAKALE SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
118	ÇANAKKALE	S.S. KÜÇÜKKUYU SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
119	ÇANAKKALE	S.S. GÜLPINAR SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
120	ÇANAKKALE	S.S. GELİBOLU YENİKÖY KÖYÜ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
121	ÇANAKKALE	S.S. YENİKÖY KÖYÜ SU ÜRÜNLER KOOPERATİFİ
122	ÇANAKKALE	S.S. ÇARDAK VE ÇEVRESİ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
123	ÇANAKKALE	S.S. LAPSEKİ İLÇE MERKEZİ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
124	ÇANAKKALE	S.S. ECEBAT SU ÜRÜNLER KOOPERATİFİ
125	ÇANAKKALE	S.S. KARABİGA SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
126	ÇANAKKALE	S.S. KAVAKLI BELDESİ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ

127	ÇANAKKALE	S.S. ANAFARTALAR VE ÇEVRE KÖYLERİ SU ÜRÜNLERİ DENETİM VE DEĞERLENDİRME KOOPERATİFİ
128	ÇANAKKALE	S.S. BALABANLI BEKTAŞ KORUBAŞI SİVRİCE SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
129	ÇANAKKALE	S.S. BEŞYOL KÖYÜ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
130	ÇANAKKALE	S.S. GÜNEYLİ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
131	ÇANAKKALE	S.S. KARAIİNE BEYLİ KÖYÜ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
132	ÇANAKKALE	S.S. KUMKALE SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
133	ÇANAKKALE	S.S. KİLİTBAHİR KÖYÜ SU ÜRÜNLERİ
134	ÇANAKKALE	S.S. KEPEZ BELDESİ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
135	ÇANAKKALE	S.S. AKSAZ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
136	ÇANAKKALE	S.S. ÇANAKKALE MERKEZ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
137	ÇANAKKALE	S.S. BOZCADA SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
138	ÇANAKKALE	S.S. KEMER KÖYÜ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
139	SAMSUN	S.S. İLKADIM BELDESİ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
140	SAMSUN	S.S. KÜPLÜAĞZI SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
141	SAMSUN	S.S. TEKKEKÖY SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
142	SAMSUN	S.S. CANIK, ÇINARLIK BELDELERİ VE EĞERCİLİ KÖYÜ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
143	SAMSUN	S.S. COSTAL YALI SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
144	SAMSUN	S.S. HÜRRİYET BELDESİ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
145	SAMSUN	S.S. DEREKÖY SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
146	SAMSUN	S.S. ALAÇAM TOPLU DOYRAN VE GÖÇKÜN KÖYLERİ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ
147	SAMSUN	S.S. TERME YALI MAHALLESİ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ

KAYNAKLAR

Doğan, K., 2018. İstanbul İli Su Ürünleri Kooperatiflerinin Ticari Olanakları ve Sorunlarının İncelenmesi. *Aquatic Research*, 1(4): 180-191. DOI: 10.3153/AR18020

FAO. 2013. Good practice policies to eliminate gender inequalities in fish value chains. Food and Agriculture Organization of the United Nations, Rome. 120 pp

FAO, 2015. Voluntary Guidelines for Securing Sustainable Small-scale Fisheries in the Context of Food Security and Poverty Eradication, FAO, Rome.

FAO, 2019. Regional Gender Equality and Action Plan for Europe and Central Asia 2019-2022. Budapest, 100p.

FAO, 2022. International Year of Artisanal Fisheries and Aquaculture 2022, Global Action Plan. Rome, Italy.

Gee J, Bacher K. Engendering Statistics for Fisheries and Aquaculture. Asian Fish Sci Spec Issue. 2017;30S:277–90.

Göncüoğlu, H.; Ünal, V.; Erdem, M., 2007: The role of fisherwomen in Southern Aegean Region of Turkey, XIV. Nat. Fishery Symp. Poster Presentation, 4–7 September, Muğlala. pp. 1–426.

Harper, S., Adshade, M., Lam, V.W.Y., Pauly, D., Sumaila, U.R., 2020. Valuing invisible catches: Estimating the global contribution by women to small-scale marine capture fisheries production. PLoS ONE, 15(3): e0228912.

Resmî Gazete, 2022. Küçük Ölçekli Balıkçılığın Desteklenmesine İlişkin Karar (Karar No 2022/6246). Sayı :31991 <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/10/20221022-4.pdf>

Ünal, V. 2004. Regarding fishery cooperatives, (in Turkish). Balıkçılık Mesleki Eğitim Programı Ders Notları. 12 Mayıs 2004, Mordoğan Belediyesi Mesleki Eğitim Merkezi, İzmir.

Ünal, V., Ulman, A., 2020. The current state and challenges facing the small-scale fisheries of Turkey. Pascual Fernandez, J.J., Pita, C.B., Bavinck, M. (Eds.), Small-Scale Fisheries in Europe: Status, Resilience and Governance. MARE Publication Series, ISSN 2212-6260, ISBN 978-3-030-37370-2, Springer, 610 p.

Ünal, V., Tosunoğlu, Z., Kartal, E., 2022. Balıkçılar için Temel Bilgiler Yönetişim ve Katılımcılık Rehberi. Balıkçıların Su Ürünleri Politikalarına Aktif Katılımının Güçlendirilmesi Projesi. Doğal Hayatı Koruma Vakfı (WWF Türkiye) Yayınları, İstanbul, 74s.